Rasûl sallallahu aleyhi ve sellem'in Cihâd Konusunda Bazı Sünnetleri

ALLAH YOLUNDA CİHÂD ETMEK İÇİN ORDULAR HAZIRLAMA VE EMİRLER TA'YİN ETMEDE NEBÎ sallallâhu aleyhi ve sellem'in BAZI SÜNNETLERİ

Abdurrahmân b. Nâsır el-Berrâk
Çeviren: Mustafa Kırdal

Bütün övgüler bir ve tek olarak Allah'a aittir. Allah, nebîmiz Muhammed'e salât ve selâm eylesin.

Emmâ ba'd;

Muslim Sahîh'inde Suleymân b. Bureyde'den; o da babasından şöyle dediğini rivâyet etmiştir: Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem, ordunun başına bir emîr ta'yîn ettiği zaman ona Allah'a karşı takvalı olmayı ve beraberindeki müslümanlara hayırla muâmele etmesini vasiyyet eder sonra şöyle derdi: "Allah'ın adıyla, Allah yolunda savaşın. Allah'a kâfirlik edenlerle vuruşun. Savaşın ama ganîmet malına hıyânet etmeyin, verdiğiniz ahdi bozmayın, müsle yapmayın, çocukları öldürmeyin. (Ey emîr!) Müşrik düşmanlarınla karşılaştığın zaman onları şu üç husûstan birine davet et ve bunlardan hangisine icâbet ederlerse kabûl et ve onlardan elini çek: Onları İslâm'a (girmeye) davet et, eğer sana icâbet ederlerse kabûl et. Sonra onları kendi yurtlarından muhâcirlerin yurdu (olan Medîne'ye) hicret etmeye çağır; eğer (hicret etmeyi kabûl etmezlerse) müslümanların bedevîleri gibi olacaklarını (muâmele göreceklerini) ve müslümanlarla birlikte cihâd etmeleri müstesnâ ganîmetten ve feyden hiçbir pay alamayacaklarını bildir. Eğer (İslâm'a girmeyi) reddederlerse onlardan cizye iste; (bu husûsta) sana icâbet ettikleri takdirde onlardan (bunu) kabûl et (ve onlarla savaşmayı bırak). Eğer (cizye vermekten de) yüz çevirirlerse Allah'tan yardım iste ve onlarla savaş. Bir kale halkını kuşattığın zaman senden; onlarla Allah'ın ve Nebîsinin zimmetine göre ahid yapmanı isterlerse bunu yapma. Lâkin onlarla kendi zimmetine göre ahid yap. Çünkü sizin kendi ahidlerinizi bozmanız, Allah'ın ahdini bozmanızdan daha hafîfdir. Eğer senden, Allah'ın onlar hakkındaki hükmünü uygulaman şartı ile sana teslîm olmayı isterlerse (böyle) yapma (bunu kabûl etme). Kendi hükmüne (ictihâdına) göre hükmet. Zira onlar hakkında Allah'ın hükmüne isâbet edip etmediğini bilemezsin." Bu hadîsi Muslim tahrîc etmiştir.

Bu, şânı oldukça büyük ve değeri oldukça yüce bir hadîstir. Bu hadîs, seriyye ve orduların başına emîr ta'yîn ettiği zaman o emîrlere karşı Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in izlediği yöntemini içermektedir. Bu sünnet ve yöntem şu şekildeydi: Onlara vasiyetlerde bulunur, bilmediklerini öğretir, bazı emirler verir ve yasaklar koyardı. Onlara, kendileri hakkında Allah'a karşı takvâlı olmayı ve beraberlerinde bulunan müslümanlara hayırlı davranmalarını vasiyet ederdi. Allah'ın adıyla -yani Allah'tan yardım isteyerek ve O'nu zikrederek- savaşmalarını emrederdi. "Allah'a kâfirlik edenlerle savaşın." diyerek insanların geneli arasından kendileriyle savaşacakları kimseleri belirlerdi. Adâleti, ihsânı ve rahmeti zedeleyecek her şeyi onlara yasaklardı: "Gazveye çıkın. Ama ganîmet malına hıyânet ederek haddi aşmayın. Verdiğiniz ahdi bozmayın. Müsle yapmayın. Çocukları katletmeyin." Daha sonra, düşmanlarıyla karşı karşıya geldikleri zaman onları neye davet edeceklerini açıklardı ki bu sırasıyla şu üç husustur: İslâm'a davet etmek, sonra İslâm'a girenleri hicret etmeye davet etmek,

sonra İslâm'ı kabûl etmeyenlerden cizye istemek ve bunların hepsini de reddeden kimselerle savaşmak: "(Ey emîr!) Müşriklerle karşılaştığın zaman onlardan şu üç hususdan birini tercih etmelerini iste. Bunlardan hangisine icâbet ederlerse kabûl et ve onlardan elini çek: Onları İslâm'a (girmeye) davet et; eğer sana icâbet ederlerse kabûl et. Onları kendi yurtlarından muhâcirlerin yurdu (olan Medîne'ye) hicret etmeye çağır; eğer (hicret etmeyi kabûl etmezlerse) müslümanların bedevîleri gibi olacaklarını (muâmele göreceklerini) ve müslümanlarla birlikte cihâd etmeksizin ganîmetten ve feyden hiçbir pay alamayacaklarını haber ver. Eğer -İslâm'a girmeyi- reddederlerse onlardan cizye iste; (bu husûsta) sana icâbet ettikleri takdirde onlardan (bunu) kabûl et (ve onlarla savaşmayı bırak.) Eğer (cizye vermekten de) yüz çevirirlerse Allah'tan yardım iste ve onlarla savaş." Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, ordu emîrine, -düşman kalelerinden- bir kale halkını kuşattığı zaman onlar, Allah'ın ve Nebîsinin zimmetini -yani ahdini- vermesini istediklerinde bunu kabûl etmemesini, bilakis kendi ve arkadaşlarının ahdini vermesini vasiyet ederdi. Kale ahalisi, müslümanların emîrinden Allah'ın ve Rasûlünün kendileri hakkındaki hükmüyle hükmetmesini istediklerinde ise bundan kaçınmasını ve kendi hükmü ile (hükmederim demesini) emrederdi. Bu iki hükmün gerekçesini de (hadîsteki 'kendi ahidlerinizi bozmanız, Allah'ın ahdini bozmanızdan daha hafîftir." ve "Onlar hakkında Allah'ın hükmüne isâbet edip etmediğini bilemezsin." sözleriyle) açıklamıştır.

Bu hadîs, cihâdda izlenecek şer'î siyâsete ve cihâdın fıkhî ahkâmına dâir birçok şeyi ihtivâ eder. Ayrıca bu hadîse, Allah'ın kâfir düşmanlarıyla Allah yolunda savaşan mücâhidlerin izledikleri bir menhec olarak i'tibar edilir. Hadîste pek çok fayda vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Müslümanlarla savaşmasalar bile saldırıyı ilk başlatanlar olarak kâfirlere kendi yurtlarında saldırmak için seriyye ve ordular hazırlamanın ve meşrû oluşu.
2. "Cihâd, sadece savunma için meşrû kılınmıştır." diyen kimsenin reddi.
3. Cihâdın maksadı, Allah'ın kelimesini yüceltmektir. Bu ise, ya (kâfirlerin) İslâm'a girmesiyle ya da beldeleri İslâm'ın hâkimiyeti altına almakla olur.
4. Bu hadîste Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in şu sözüne de şâhid vardır: "Her kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye savaşırsa işte o(nun cihâdı) Allah yolundadır."
5. Her ordu ve seriyye için emîr ta'yîn etmenin meşrû oluşu.
6. Yöneticinin, (ta'yîn ettiği) emîrlere Allah'a karşı takvâlı olmayı vasiyyet etmesi.
7. Yöneticinin, (ta'yîn ettiği) emîrlere kendileriyle birlikte olan müslümanlara karşı ihsân, sabır, af ve yumuşaklık gibi hayırlı davranışlarla muâmele etmeyi vasiyyet etmesi.
8. Onlara Allah'tan yardım istemeyi ve niyyetlerinde ihlâslı olmayı vasiyyet etmesi.
9. Müslümanların savaşacakları topluluğun kimler olduğuna dâir tenbîh ki onlar kâfirlerdir.
10. Savaşın gerekçesinin Allah'a kâfirlik olduğunun beyânı.
11. Bu hadîste Allah Teâlâ'nın şu buyruklarına şâhid vardır: "Ey îmân edenler! Kâfirlerden size yakın olanlarla savaşın." "Müşriklerle toplu halde savaşın." Öldürülmeleri hakkında yasaklama gelen kimseler, bunlardan tahsîs edilmiştir.
12. Ganîmet malına hıyânet etmenin harâm oluşu.
13. Ahdi bozmanın harâm oluşu.
14. Müsle yapmanın harâm oluşu. Müsle, öldürülen kâfirlerin uzuvlarını kesmektir.
15. Çocukların katledilmelerinin harâm oluşu. Kadınlar, dîn adamları, yaşlılar ve harb ehli olmayanın tümü çocukların hükmüne dâhildir. Nitekim bununla ilgili birçok hadîs ve eser gelmiştir.
16. İslâm dîni; adâlet, hikmet ve rahmet dînidir.
17. Savaşa başlamadan önce (kâfirleri) İslâm'a davet etmek.
18. Bu hadîste Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in şu sözüne şâhid vardır: "Lâ ilâhe illallâh'a şâhidlik

edinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum."
19. İslâm'a girenleri hicret etmeye davet etmek.
20. İslâm'a girmekten yüz çeviren kâfirleri cizye vermeye davet etmek.
21. Cizye, kâfirlerin umûmundan alınır, Ehl-i Kitâb'a mahsûs değildir. Bu, ilim ehlinden bir topluluğun görüşüdür. Cumhûrun bu konudaki mezhebi ise cizyenin sadece Ehl-i Kitâb'tan alınacağıdır. Nitekim Allah teâlâ şöyle buyuruyor: "Kitap ehlinden Allah'a ve ahiret gününe îmân etmeyen, Allah'ın ve Rasûlünün harâm kıldığını harâm saymayan ve hak dîn (olan İslâm'ı) dîn edinmeyenlerle cizye verinceye kadar savaşın."22. Aslî kâfir, İslâm'a girmesi için zorlanmaz. Bilakis cizye vermesi halinde kendi dîni üzere kalmasına müsade edilir.
23. Kâfirlerle savaşta Allah'tan yardım istemek.
24. Küfür diyârından İslâm diyârına hicret etmenin meşrû oluşu. Dînini izhâr etmeye güç yetiremeyen kimselerin -zayıf ve güçsüz olanları müstesnâ- hicret etmeleri vâcibtir.25. Dînini izhâr etmeye kâdir olup hicrete güç yetiremeyen kimseler ganîmetten hiçbir pay alamazlar. Aynı şekilde hicret etmeyen bedevîler de öyledir. Ancak müslümanlarla birlikte cihâd etmeleri bundan müstesnâdır.26. Ordu emîri, kendisiyle ahidleşmek isteyen kâfire Allah ve rasûlünün ahdini veremez. Bilakis ona kendisinin ve arkadaşlarının ahdini verebilir.
27. Bunun gerekçesi hadîsin şu kısmında beyân edilmiştir: "Çünkü sizin kendi ahidlerinizi bozmanız, Allah'ın ve Rasûlü'nün ahdini bozmanızdan daha hafîftir."
28. Ordu emîrinin, kendisinden Allah'ın hükmünü uygulaması şartı üzere teslîm olmayı talep eden kâfirlerden herhangi birine icâbet etmesi câiz değildir. Bilakis onlara kendisinin ve arkadaşlarının hükmünü uygular.
29. Bunun gerekçesi hadîsin şu kısmında beyân edilmiştir: "Zira onlar hakkında Allah'ın hükmüne isâbet edip etmediğini bilemezsin."
30. İctihâdî meselelerde fetvâ soran bir kimsenin "Ben, Allah'ın hükmünü isterim." demesi câiz değildir. Yine bir muftînin fetvâsında "Bu, Allah'ın hükmüdür." demesi câiz değildir. Bilakis şöyle der: "Bu -bana zâhir olduğu kadarıyla- benim hükmümdür.'
31. Ahid ve emân ile teslim olmaları ya da haklarında öldürülmeleri veya başka bir hüküm verilmesi üzere teslim olmaları için onları kaleleri içerisindeyken kuşatmanın câiz oluşu.
32. 'Ahid' ve 'hüküm' kelimelerini Allah'a ve Rasûlü'ne izâfe ederken (و) harfi ile atfetmenin câiz oluşu. Allah'a ve Rasûlü'ne îmân etmek, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmek, Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmek şeklindeki şer'î işlerin hepsinde durum böyledir.
Allah daha iyi bilir. Allah'ın salât ve selâmı nebîmiz Muhammed'in, âilesinin ve bütün ashâbının üzerine olsun.